

RAZISKOVALEC

NAŠE
KULTURE

str. 3

ZDAJ
ŽE

VEJN
str. 6

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

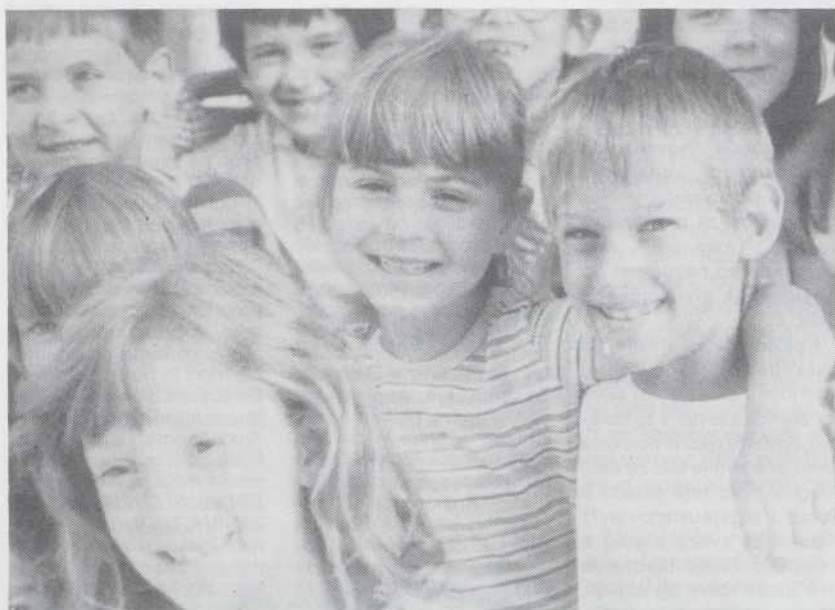
Monošter, 17. junija 1993 • Leto III, št. 12

POUKA JE KONEC - ŽIVELE POČITNICE

Kaj je v soli lepšega kot zadnji dan pouka! Učenci in učitelji si oddahnejo, vse čakajo lepe počitnice, v katerih bodo njihove misli vsepovsod drugje, samo v šoli ne. Toda če pomislimo malo globlje, tudi šola ni napačna zadeva; marsičesa se naučimo, marsikaj izvemo in nasploh je v šoli velikokrat tudi prijetno. Učiteljem in učencem ter obojim skupaj.

Te dni se torej končuje šolsko leto v porabskih vzgojno-izobraževalnih ustanovah, vrtcih, osnovnih ter srednjih šolah. Vsekakor je potrebno napisati nekaj besed o pouku slovenskega jezika na narodnostnih šolah, tudi kritično razmisliti o tem, če smo pedagoški delavci naredili vse, kar bi bilo potrebno, da slovenska govornica ne zamre v porabskih vaseh, pa konec koncev tudi v Monoštru.

Nekaj besed o slovenščini v predšolski vzgoji, torej v šestih porabskih vrtcih. Zaposlitve otrok, razgovori v slovenskem jeziku, ob igri, sprehodu, kosilu, itd., bi naj bili vsakodnevni, sproščeni, z mnogimi zanimivostmi, privlačni za otroke. Ker pa vzgojiteljice niso bile deležne pouka slovenskega jezika med svojim šolanjem, je njihovo jezikovno znanje v večini nezadovoljivo. Primanjkljaj se skuša nadoknaditi z jezikovnim tečajem, ki je zanje organiziran prav v te namene. Seveda pa je

potrebno vključiti tudi nekatere metodično-didaktične vsebine, kar bomo poskušali v naslednjem šolskem letu. Tu pa je potrebno pomisliti še na nekaj: sodelovanje s starši; gospe vzgojiteljice, ste kdaj pomislile na to, da je pravzaprav od vas in vaših stikov s starši odvisno, če se bodo otroci, oziroma v njihovem imenu starši, odločili, da v osnovni šoli obiskujejo pouk slovenskega jezika, da ne zamolčijo ali zatajijo svojega slovenskega porekla?? Več jezikov znaš, več veljaš, nam ponavljajo vedno znova; za vse je priložnost, vsi učenci, ki se v prvem razredu vpisujejo k pouku slovenščine, se kasneje na vseh treh šolah

lahko učijo tudi nemščino; torej niso za nič prikrajšani, nasprotno: obvladajo en jezik več kot drugi! To pa v današnjem času postaja vedno bolj pomembno. Dragi starši bodočih prvošolcev, ste vedeli za to? Posebej vsi tisti slovenski starši, ki svojih otrok iz takih ali drugačnih razlogov ne vpišete k pouku slovenskega jezika, mar ne pomislite na to, da je materni jezik posebej dragocena dediščina, ki jo lahko podarite svojim otrokom, in vam bodo nekoč mogoče iskreno hvaležni za ta dar?...

V zvezi s poukom slovenskega jezika v osnovnih šolah smo z učitelji prišli do skupnih ugo-

tovitev, da je ta pouk zasnovan na neprimernih osnovah, na prezahtevnem nivoju, s tem mogoče premalo privlačen in tako potreben korenite prenove. Na to prenovo smo se začeli intenzivno pripravljati, seveda pa je potrebno dobro sodelovanje učiteljev, njihova pripravljenost za delo, predvsem pa drugačen odnos do slovenskega jezika; namreč slovenska beseda bi se naj slišala in negovala tudi izven šolskih učilnic, ne pa da se s slovenščino v mnogih primerih, žal, konča po petinštiridesetih minutah, na pragu učilnice.

Pomemben dejavnik negovanja slovenskega jezika pa so tudi iz-

venšolske dejavnosti, ki so v letošnjem šolskem letu bile posebej uspešne. Zahvala seveda gre prizadevnim mentorjem na posameznih šolah, ki so v te dejavnosti vložili mnogo truda ter prostega časa: posebej je potrebno pohvaliti gornjeseniške lutkarje, ki s svojimi zanimivimi predstavami iz leta v leto bolj navdušujejo, števanovski pa tudi gornjeseniški šolski pevski zbor, ki ubrano pojeta slovenske pesmi, vse recitatorje, posebej pa monoštrske, ki so se letos najbolje odrezali na tekmovanju. Upajmo, da bodo lepi uspehi dobra spodbuda vsem za vprihodnje, tako učiteljem kot učencem.

Tudi monoštrski srednješolci te dni končujejo šolsko leto; pouk slovenskega jezika jih, na žalost, obiskuje prav malo, v gimnaziji pa imajo letos učenci prvič možnost delati maturo iz slovenščine. Upajmo, da bo v naslednjih letih obiskovalo pouk slovenskega jezika še več učencev. Posebno v nekaterih usmeritvah obrtne šole, na primer v trgovski, bi ta pouk bil še kako dobrodošel.

Dolgo, vroče, brezskrbno poletje je torej pred nami, šole bodo puste in osamljene, mi vsi pa bomo nabirali nove moči za še uspešnejše prihodnje šolsko leto. Vsem želim prijetne počitnice!

VALERIJA PERGER

DRAGI/A eR!

Vi ste v listu Porabje, ki je izšel 20. maja 1993, v zvezi s kuratorijem Košičevega sklada navedli dve nepravilnosti. Ob netočnostih ste podelili dobre nasvete vsem: Slovenski zvezi, Košičevemu sklada, Vendski zvezi - vrsto bo verjetno kmalu nadaljeval še en sklad. Vemo, da je pisana beseda še vedno sveto pismo, utelešena resnica, prav zato se mi zdi pomembno, da korigiram nepravilnosti.

Začel bi s tem, da Košičevega sklada ni priklicalo v življenje Društvo Slovencev v Budimpešti, ampak JAZ, moja malenkost. **Košičev sklad sem ustanovil JAZ!** Če ste novinar, potem se boste o tem lahko prepričali, ko boste prebrali ustanovno listino sklada, ki vam je bila ob ustanovitvi posredovana. Začetno premoženje sklada je 50.000 forintov, ki ga je položil ustanovitelj, torej jaz. Sklad pravno in sicer nima nič skupnega z Društvom.

Košičev sklad je samostojni pravni subjekt. Njegovo delo usmerja kuratorij. Člane kuratorija pa pooblasti ustanovitelj. Sklad ni politična organizacija in ne izvaja neposredne politične dejavnosti. **Med sedanjimi člani kuratorija je tudi član predsedstva Slovenske zveze.** Upam, da bo Slovenska zveza s svojimi pozitivnimi in konstruktivnimi predlogi prek svojega člana predsedstva potrkala na vrata kuratorija ali njegovega predsednika (to so demokratične metode).

Letos 16. januarja na prireditvi **Košič med nami** na Gornjem Seniku je Lojze Kozar, slovenski duhovnik, imel ganljiv govor ob Košičevem grobu. V stilu klasične retorike je v imenu Košiča spregovoril v prvi osebi ednine. Bilo je pretresljivo, kako je govoril in kaj je povedal. Njegove misli bi nadaljeval takole: "Tu je moje delo. To sem bil jaz, tako sem razmišljal, to sem vam dal. Vi, ki ste krovna organizacija Slovencev na Madžarskem, niste nič naredili za širjenje mojih del. Vendar pa ste dela madžarskih avtorjev predstavljali, prodajali in širili! Na

sedežu vaše organizacije ni moje knjige." Verjetno bi tako spregovoril. Menim, da bi Slovenska zveza lahko posvetila več krščanske pozornosti Košiču in dokazala to z odkupom določenega števila njegovih knjig. Morda pa lahko madžarski avtorji prispevajo več k razvoju slovenske zavesti v Porabju? Učinkovito sodelovanje - to je moj prijateljski nasvet - bi bilo treba začeti ravno tu, na tej točki, na tej Košičevi točki. Pa vendarle bi morali kupiti 111 izvodov, da bi imeli kaj podariti gostom iz Slovenije. Če drugače ne, iz protokolarne vljudnosti. Slovenskih knjig, ki so prišle na dan, tukaj pa ni prav veliko. Torej še enkrat, več krščanske pozornosti! (Knjiga se dobi: Gornji Senik, 41. Cena je za posameznike 150 forintov, za organizacije pa 200.) **Dragi/a eR, zelo pogrešam to pozornost do Košičevega življenjskega dela.**

Košičev sklad deluje od ustanovitve javno, torej odprto in v duhu jasnih ciljev ter želi nadaljevati s to tradicijo. Sedanje delo je potekalo javno in s tem je bilo za vzor drugim, tako tudi sklada v Porabju, ki ga je ustanovila (?) Slovenska zveza skupaj s Svetovno zvezo Madžarov (ne Slovencev) za štipendiranje (1-2) porabskih študentov na univerzah v Sloveniji. Komu bodo leti slušatelji bolj hvaležni - ko ob "skromni" slovenski štipendiji prejmejo še "domačo"? O tem sklada smo prebrali le tri kratke vrstice v časniku Porabje. **Dragi/a eR, v bodoče pišite tudi o njem!**

Košičev sklad je novorojenec med skladi. Vsakemu novorojencu je vse novo, zato mora odkriti tudi Ameriko. Vemo, Jezus Kristus je imel zelo rad otroke. Naš sklad si želi ohraniti to otroško dušo, da bi tudi s tem in tudi s pomočjo Košiča ostal v Kristusovi milosti. **Naj živijo otroci!**

Bog z Vami, dragi/a eR.

Ustanovitelj Košičevega sklada

s.L.

Na Uredništvo našega časopisa je prispelo odprto pismo, naslovljeno na eR. V uredništvu smo se odločili, da bomo pismo posredovali eR (Ernestu Ružiču). To metodo smo si izbrali iz več razlogov. Naš list je namreč štirinajstdnevnik. Če bi se odprto pismo objavilo v eni številki, odgovor pa v naslednji, bi bil precej velik časovni razmik in bralci verjetno ne bi dobili popolne slike o problematiki.

Marijana Sukič

POIZKUS ODGOVORA ALI PRIPISA K ODPRTEMU PISMU ZA eR

SPOŠTOVANI s.L., USTANOVITELJ KOŠIČEVEGA SKLADA!
ZGOLJ SLOVENSTVO ME ZANIMA

Da se ne bom (še jaz) šel "skrivnice": eR je kratica za Ernesta Ružiča (kar zelo dobro veste, a to zdaj ni važno), novinarja v uredništvu zunanjepolitičnih oddaj TV Slovenija in stalnega sodelavca radijske oddaje Radia Slovenija, Sotočje. Kdor hoče vedeti za to, ta ve, kdor noče, ne ve in Vi, gospod Stjepan Lukač, to veste od mojega prvega prispevka v Porabju naprej (sicer pa sva osebno že več kot desetletje, od tedaj, ko sva se spoznala v Budimpešti in sodelovala, ko ste bili lektor v Ljubljani, sogovornika na Ti, a tudi to zdaj ni pomembno, jaz bi rekel, da gre za podrobnost, ki bralcev ne zanima).

In že sva pri Vas in bralcih: če sem kje napisal kaj pomanjkljivo (v formalnem smislu), se Vam in bralcem iskreno opravičujem. Moja formulacija se natančno glasi: "Košičev sklad, ustanovljen letos na Gornjem Seniku na pobudo Slovenskega društva iz Budimpešte..." Prav, pa ste sklad ustanovili Vi, jaz se Vam za "tehnični" spodrsrljaj opravičujem, prepričan pa sem, da Vas moti bolj moj "vsebinski" pristop, kakor novinarska površnost glede ustanovitelja sklada. Mimogrede: toliko "reklame" v dobrem, kot sem je jaz naredil za Košičev sklad, ni uspelo nikomur, kajti v radijskih, televizijskih in časopisnih prispevkih sem IZREČNO pohvalil naloge, ki se jih lotevate. Tudi v članku, na katerega se odzivate (Porabje, št. 10., stran 2 Sestane kuratorija Košičevega sklada V MEDIJAH SLOVENCEM PRIBLIŽATI PORABJE), in v prispevkih, ki sem jih s tega sestanka pripravil za TV dnevnik TV Slovenija isti večer in daljši prispevek za program TELE "M" (prvi spored TV Slovenija od 18-19h) ter prispevek v skupni radijski oddaji slovenskih radijskih postaj, v Sotočju.

V vseh prispevkih sem se

držal strogih novinarskih (ali če hočete: profesionalnih) pravil: najprej sem opisal Vaše (skladove) naloge in načrte, v drugem, dovolj razvidnem delu, pa sem zapisal svoje mnenje. In pri tem, ne iz trme, marveč iz prepričanja, ostajam. Ali kakor sem izrekel na koncu prispevka, in sicer, da je Amerika že "odkrita", zdaj dodajam lepotno dopolnilo: na mesto energije (in denarja) za novo odkrivanje že odkritega, potrošimo energijo (in denar), da si jo (Ameriko) ogledamo.

Na osnovi svojih spoznanj (novinarskih in drugih) sem prepričan, da je vsako (še tako dobronamerno) drobljenje intelektualno ustvarjalnih moči in potencialov med porabskimi Slovenci, v škodo tej majhni, politično in drugače nerazviti manjšini na Madžarskem. V tesni zvezi s tem je moja misel ali vodilo: ZGOLJ SLOVENSTVO ME ZANIMA. Naj Vam tole pojasnim s svojo izkušnjo: Kar nekaj znancev me je vprašalo, kako se lahko tako aktivno zavzemam za slovensko bogoslužje med porabskimi Slovenci, zlasti pa za slovenskega duhovnika na Gornjem Seniku (kot novinar sem o tem povprašal in v TV in radijskih oddajah kar nekajkrat objavil pogovore z najvišjimi predstavniki Cerkve v Sloveniji in Železni županiji: dr. Alojzijem Šuštarjem, slovenskim škofom in metropolitom, doktorjem Jožefom Smejcem, mariborskim naslovnim škofom, dr. Istvánom Konkolyem, škofom v Sombotelu in drugimi...), če ne verjamem v Boga. Moj odgovor je bil in je: ZGOLJ SLOVENSTVO ME ZANIMA. Človek, pripadnik manjšine (ali kdorkoli verujoči) pa ima največ opraviti prav z duhovnikom: od rojstva/krsta do smrti (vmes pa so slovenske poroke, slovenska bogoslužja itd.).

O tem "svojem" prepričanju sem se kar nekajkrat

pogovarjal s pomožnim škofom in predvsem velikim razumnikom Jožefom Smejcem, in prepričan sem, da sva se zelo dobro razumela.

Zato: vselej, ko pišem o porabskih Slovenci (ali o drugih manjšinah), me zanima zgolj tisto, v kar sem prepričan, da je v prid manjšini. Ne zanimajo me niti politične niti strankarske pripadnosti, niti verovanje ali karkoli podobnega, moje zanimanje je manjšina. In ker so porabski Slovenci po moji presoji zelo nebolgljena manjšina, so jim v dobro zgolj skupne, dogovorjene naloge. Nikjer nisem povedal, da je narobe, ker je bil Košičev sklad ustanovljen, niti tega nisem napisal, da je napak, ker je samostojen, niti tega, da se ne loteva pravih, žgočih nalog med manjšino. Zapisal pa sem, da bi bilo za manjšino (mar mi je za funkcionarje) vredno še več, če bi se njeni izobraženci in izvoljeni (ali samo/izvoljeni) predstavniki vsedli za skupno mizo, se pogovorili o vsem (si "vrgli" v obraz, če je kaj takega) in se dogovorili za naloge. Brez prestižnosti, kdo bo močnejši ali pametnejši, s skupnim dogovorom in porazdeljenim uredničevanjem dogovorjenega.

Morda so to res lahko "naivne" želje, ampak taka so moja razmišljanja v "porabskem" primeru. Saj bi enako želeli na avstrijskem Koroškem pa jim, žal, najverjetneje ne bo nikoli uspelo, kakor ne bo uspelo in ne uspeva gradiščanski Hrvatov v Avstriji, medtem ko nekoliko še (pustimo zadnje peripetije) uspeva prekursivni Madžarom.

Spoštovani Stjepan Lukač! Samo za to, kar sem zapisal (in kar je v tem duhu) mi gre; ne zanimajo me niti takšne, niti drugačne "pripadnosti" ali karkoli podobnega. Kaj pa Vas osebno pri tem zanima, je Vaša "zadeva".

Ernest Ružič (eR)

RAZISKOVALEC NAŠE KULTURE

JÓZSEF CSABA (1903 - 1983)

Pred devetdesetimi leti se je v Nagycsákányu (danes Csákánydoroszló) rodil in prav tam pred desetimi leti umrl odličen poznavalec ljudske kulture Slovencev med Muro in Rabo - József CSABA. Kot notar je deloval v svoji rojstni vasi (1926-1941), v Gornjih Petrovcih v Prekmurju (1941-1945), in v madžarski vasi Nárai (1953-1963). Po letu 1963 je bil kot upokojenec sodelavec muzeja v Kőszegu in Muzeja Savaria v Sombotelu (1971-1975).

Zanimal se je za naravoslovje, etnologijo in jezikoslovje. O pticah v slovenskih vaseh je poročal že leta 1942 in 1943. Leta 1965 pa je objavil "Podatke k spoznavanju favne in flore v Slovenski krajini" (SAVARIA). Spis priporočamo tudi mladim raziskovalcem z Gornjega Senika in Kuzme.

Leta 1934 se je seznanil z Avgustom PAVLOM, na njegovo pobudo je začel zbirati etnološko gradivo in objavljati članke v znanstvenih časopisih. Med drugo svetovno vojno (1941-1945) je živel in deloval kot notar v Gornjih Petrovcih. V vaseh, ki so spadale takrat k temu notariatu (Otovci, Adrijanci, Stanjevci, Šulinci, Lucova, Ženavljje, Neradnovci, Boreča) je zapisoval ljudsko izročilo. Po letu 1945 pa je svoje raziskovanje razširil tudi na slovenske vasi v okolici Monoštra.

József CSABA je med leti 1942 in 1982 objavil blizu 180 spisov. Od teh se je v dvanajstih ukvarjal s Slovenci. Dva članka sta z naravoslovno tematiko (podatki o pticah) in deset jih je z etnološko tematiko (izdelovanje žepnih nožev, nabiranje gob, čebelarstvo, magični znaki v obliki

križa, lov na brinjevke, šege v zvezi z vodnjaki

ipd.). Njegovi članki se odlikujejo po tem, da je v njih fonetično zapisana tudi domača slovenska terminologija.

Da so Józsefu CSABI Slovenci prirasli k srcu, o tem pričajo tudi njegove besede na županijski narodnostni konferenci v Sombotelu leta 1971: "...vodstvo županije bo najbrž podpiralo raziskovanje ljudskega izročila v slovenskih vaseh v Železni županiji in tako bo ta lepa dejavnost postala kmalu načrtna. Raziskovanje in zbiranje bi lahko povezali z ustanovitvijo "Slovenskega et-

nološkega muzeja" - poimenovanega po Avgustu Pavlu - Na Gornjem Seniku ali v Monoštru."

Njegova želja se je izpolnila leta 1983, ko je v Monoštru bil predan Lokalnozgodovinski in narodnostni muzej, leta 1986 pa še poimenovan po Avgustu Pavlu. Od 58 razstavljenih fotografij je 14 posnel József CSABA v začetku štiridesetih let. Ti dragoceni posnetki, ki prikazujejo pokrivanje strehe, žetev s koso in mlačev s cepci, mletje ajde, lov na brinjevke in pridelovanje lanu, so edinstveni iz štiridesetih let v arhivu Muzeja Savaria.

Še danes mi je toplo pri srcu, ko se spominjam najinih srečanj in pogovorov. József CSABA je s svojimi spisi in (blizu 800) fotografijami ohranil dragocene podatke in trenutke iz vsakdanjega življenja Slovencev in Madžarov v Železni županiji.

Marija Kozar

ZDRAVILIŠČE MORAVSKE TOPLICE

Zdravilišče Moravske Toplice je med mlajšimi v Sloveniji. Zraslo je ob vrelih zdravilne termomineralne vode na skrajnem severovzhodu Slovenije, na panonski ravnini, sredi rodovitnih polj in rahlo gričevnatega Goričkega.

Narava je kraj bogato obdarila. Vrelci zdravilne termomineralne vode, zdravilno blato in podnebje ter neokrnjena narava so naravna bogastva, na katera smo v zdravilišču upravičeno ponosni. Podajamo jih Vam z različnimi programi in storitvami. Pomagala Vam bodo, da boste lažje kos stresom, da boste ohranili telesne in duševne moči, ki jih potrebujete za zdravo in lepo življenje. Samo eno življenje imate, zato skrbite za ohranitev svojih življenjskih moči.

Mi vam želimo pomagati!

PISMO IZ SOBOTE

KAVA

Pred cajtom sam vam že piso o ednoj pijači, o vinu. Ob toj pijači pa obstaja ške edna, stera je to fejš važna v našom življenji. Tou je kava. Nešterni jo cenijo bole kak vsakšo drugo pijačo, nešterni pa o njoj neškejo čiti. Turki so našo Evropo spoznali s kavo pred mnogimi lejtimi, gda so škeli Beč pa avstrijsko cesarstvo zrušiti. Od te dale pa vse do gnešnoga dneva je kava z nami pa nas spremla na vsakšom stopaji.

Kava se pije na vse moguče načine. V krčmej moški pijejo kavo, dapa rejdko samo kavo. Kcuj nekomi paše konjak ali palinka ali pa kakšen drugi spirit. Ženske kavo bole doma pijejo. Najrajši pa te, gda jih je več vkuiper pa te leko ob pitji kave vse sousede pa poznane doj oberejo. Če pa kcuj kaj slatkoga spiyejo, kakšen liker, te pa si ške kaj takšoga voovadijo, ka nikak ne bi smelo v druge viije.

Največ kave spiyejo lekar tisti lidje, ka ne smejo ali neškejo vnoči zaspati. Študenti, steri vnoči študerajo, nočni delavci, ljudstvo na gostúvanji, nočne dikline, dežurni policajji, zaspani šoferi, zmantrani novinari, dojbujti kelnari, veseli muzikanti pa nočne prazne diše. Največ kave pa se spiye vsaki zranek. Te skoro iz vsakše kuče ali pa stanovanja diši po kavi, gda se vrlo ljudstvo pripravla na nouvi delovni den. Če ide bole za navado ali pa za potrebo, o tom zdaj nemo brodo. Istina pa je, ka po toj domanjoj kavi na deli skoro vsakši spiye bar ške edno prlej, kak zača delati. Tou se pri nas v Soboti najbole vidi, če človek malo prle pride na občino, ka bi si kakšen paper vóspravo. Boug ne daj, ka bi te steroga od tej malih bogov dregno v njegovom mejri, gda piye svojo kavo pa vlačí prvi cigaretlin. Pred ousmo skoro nika nemreš zrikhati. Če pa po vsaj sili škejš stvari v red vzeti, se njim tak zamejriš, ka te cejli den ploudijo od dver do dver, ka se ja naj vidi, sto je glaven na tom svejti. Zato naj vam na dišo položim, ne dregajte v lidi, gda piyejo kavo, posebej pa nej v tiste, ka sidijo po pisarnaj.

Moja tašča, Regina, trno čedna ženska, spiye dosta kave. Dapa nigdar po petoj vóri popoudnevi, ka te nemre spati. Njena šefica z dela pa piye kavo cejli den pa tou nika njenoga spanja ne gene. Ta šefica je idnouk prišla na obisk k mojoj tašči, Regini, trno čednoj ženski. Sedele sta za mizov, pomali gele pogače pa pile kavo. Šefica nikak nej škela iti domou. Tam do edenajste večer je moja tašča, Regina, trno čedna ženska, mogla sedeti s svojo šefico, z njou piti kavo pa poslušati njene probleme. Končno je šefica zdignola svoje tejló. Pravla je, ka je pa zdaj že rejsan zaspana, pa ka je cajt za spat iti. Odpelala se je domou, moja tašča, Regina, trno čedna ženska, pa je ostala doma bidna kak rosna roužica. Zazranka je šla delat. Oči je mejla kak traktor posvejte, ge sam si pa glij kújo kavo. Ponudo sam njoj to. Samo me je čemerno poglednola pa pravla, ka kave sploj ne núa. Sploj je nej spala pa se njoj sploj nej trbej zbiditi. Odišla je kak mesečar prouti varaši.

Tak je tou vidite, gda je nej zadosta, ka se šefom v rit vličes samo na deli, pa moraš takšo delati doma to. Nekaj pa se moja tašča, Regina, trno čedna ženska, vseeno navčila. Gdakoli jo šefica pozove po telefoni, ka bi malo prišla na kavo, moramo lažati, ka je nega doma, če pa una zdigne, se zlaže, ka mora nekam brž iti. Pa nači to prinas kave po štrtoj popoudnevi več ne kújamo.

MIKI

OD SLOVENIJE..

LASTNINJENJE SE LAHKO ZAČNE

Potem ko je državni svet na zadnjem zasedanju sprejel odločilni veto na spremembe lastninskega zakona, se je v Ljubljani ponovno sešel državni zbor slovenskega parlamenta. Doslej najkrajša, vendar pomembna seja je trajala samo pol ure. Po kratkih nastopih desetih poslancev je zbor z veliko večino glasov zavrnil veto državnega sveta in bo za privatizacijo družbene lastnine zdaj le zasvetila zelena luč.

BO SLOVENIJA DOBILA POSOJILO?

Slovenija je ena od kandidatov za posojilo Evropske skupnosti za obnovo jedrskih elektrarn, ki naj bi jih Evropski parlament odobril ta mesec. Gre za posojilo v vrednosti 1,32 milijarde ameriških dolarjev, s katerimi želi dvanajsterica državam srednje in vzhodne Evrope in nekdanje Sovjetske zveze pomagati pri posodabljanju njihovih starejših jedrskih elektrarn. Finančni ministri Evropske skupnosti so odobrili posojilni načrt v višini 1,1 milijarde ekujev, v katerega je vključena tudi jedrska organizacija ES Euratom. Poleg Slovenije so do gotovinskega posojila upravičene še Bolgarija, Madžarska, Romunija, Litva, Češka, Slovaška, Ukrajina in Armenija.

STAVKA UČITELJEV

Slovenski šolniki so nezadovoljni s plačili, zato so se odločili za stavko. Predstavniki njihovih sindikatov se že nekaj časa pogovarjajo z vlado, toda dogovora še ni.

Najbolj nezadovoljni so učenci, ki zdaj ne vedo, ali bodo dobili spričevala, tisti, ki končujejo osnovne in srednje šole, pa ne vedo, kako bodo opravljali zaključne izpite.

V MARTINJI BI RADI MELI SVOJE

SLAVSKI LESAUVI IN GAUŠČE (1)

Gda sam nej tak dugo v Martinji odo, sam pred bauto Kalamar srečo dva moška, s šteriva smo se o tom pa o onem pogučavali. O "vraučaj" temaj to. Kak napriliko, ka bi na drugi strani grajnca radi dobili nazaj svoje gaušče, štere so na Vogrskom. Prvi od gospaudov je biu Tišlarski Djauži, šteri mi je etak gučo: "Eti, z naše strani bi dosta ljudi želelo, če bi se tisto dalo napraviti, ka bi tisti grünt, ka mi mammo na Vogrskom, leko dobili nazaj. Ali bi se tau dalo uresničiti, ka bi mi do te grüntov prišli nazaj? Zato, ka smo mi lastnicke (tulajdonosok), naši očevege, naši dejdecke so bili lastniki. Tistoga cajta, gda je na Vogrskom biu ruski regirung, smo tau

mogli pozabiti, zdaj bi si pa tau želeli nazaj. Dja mislim, ka bi vaša oblast to nej prauti bila, če bi mi tē grünt daubili nazaj. Zato ka eti dosta takši ljudi geste - pavri ali sarmacke, vseeno kak jim pravimo -, ka eti napriliko drva kipuje, tam ma pa drva prnejo. Takši ge, ka ma po deset hektarov zemlč, tam par stopajov prejk mejč - konkretno eti gospaud Rogan -, deset mejtarov vkraj od granice, ma deset hektarov svojega lastnega gozda - lesa ali gaušče kak vi pravite -, eti tu pa si more cejle drva vse kipivati. Pa mi mo tisti davek, tiste porce tam plačivali madžarski državi, ka je potrebno."

Prva indrik meja bila, ali kak tau, ka ste vi svoje grunte zgibili? So vam je

vkraj vzeli?

"Nej, tu je meja bila, kak je meja zdaj, samo kelko dja vejm - ka dja sem eške mladi za tau -, kak mi je moj oča pravo, tu je dvolastništvo (kettős tulajdon) bilau že za stare bivše Jugoslavije. Mi smo tam leko drva sekali, mi smo tam leko grblali..."

Samo po drugi bojni so vas več nej ta pistili?

"Za vrejme okupacije, gda je bila bojna, te smo mi eške ojdli tā, ka je tē okoliš tu spado pod Madžarsko. Po osvoboditvi - vendrak ene štiri lejta - smo eške meli pravico, pa smo leko taprejk, na vogrsko stran meje ojdli sekat. Te pa gda je informbirou izbruhnu, so nam mejo napravili, meje minirali (elaknásították), pikaški draut potegnili. Tak

ka smo mi zgibili cejlo lastnino in svoje sausede, svojo rodbino, svoje dobre ljudi smo mogli vse pozabiti."

Pa sto te zdaj tē grunte, gaušče prejk emo pa má od tistoga mau, v zadnji štirideset lejt? Vogrski rosag ali stoj drugi?

"Tau vam pa dja ne morem povedati, ka sam dja premladi, ka bi tau znau. Dja tak mislim, ka je nej vogrski rosag krivi, liki informburo, tau so pa Rusi bili, ka so nam tan tisto mejo napravili. In so se Rusi začnili z nami, ki smo živeli v Jugoslaviji, pikati, depa uni so nikanej dosegli z nami, pa mi z njimi to nej... Drugo pa eti gospauda Rogana pitajte."

Francek Mukič

TU VANEJ SE DOBRO POZNAM

"Ka aj delam v Varaša cejli den," pravi Břejznatjin (Karba) Kalman. "Aj dola pa gora odim? Že sam v penziji, tak ka cejli den sam duma. Če človak vō dē se

šetat, te tisto tu pejnaze košta. Tu spidjč nika, tam spidjč nika pa stotka že odišla. Tau pa iz penzije nčda. Zdaj, gda je že dober cajt, zazranka gorasedam na motor pa se vopelam sč v Anduvca. Tu, gde zdaj stojiva, tu je stala moja

rojstna iža. Zdaj že samo študnanc stoji pa tisto starejšo drejvdja. Eno malo kučo sam si tu z daskami napravo pa če sam truden, te si tu malo počinem. Popudneva v petoj vōri dem dumau. Cejli den pomalak delam. Zdaj ranč ogradac kopam. Potejm mo sadijo, po tistim pa okapo. Delo za vsakši den si najdem. Tu vanej se baukše poznam, kak znautra v Varaša. Tu vanej je mir, dobar luft, ne lejčejo dola pa gora autondja."

Čūjo sam, ka radi berete grbanje. Istino?

"Jaj, ranč ne gunci od tauga. Gda grbanji rastčjo, te name ranč doma zdržati ne more. Zazranka v petoj vōri sam že v gauštja. Par-pudnaun grbanje berčm, popodneva pa tu delam. Tau je moj izlet."

OBISK PRI KANONIKU JOŽEFU ZAVCU

Slovensko društvo v Budimpešti je bilau pozvano v Vác. Pozvau nas je kanonik Zavec. Tau vsakši vej, ka je gospaud duhovnik Zavec z Gorenjoga Senika v Váci v pišpekiji kanonik.

Našo društvo je veselo sprejelo vabilo. V nedelo 6. junia smo se napautili v Vác. V edenajstoj vōri je bila sveta meša. Držo jo je gospaud Zavec. Puna cirkev je bila. Nej samo zatau, da je nas dosta prišlo od društva. Tisti Slovenci, steri živejo v Váci, pravijo, da v tau cerkev odi največ listva. Gda je sveta meša minaula, te smo se srečali pred cerkov, pozdravili gospauda kanonika. Potem smo pa šli pogledat škofovsko palačo pa cerkev. Na fari smo se srečali z gospaudom Zavcom, ki je vse nas pozvau na obed. Najprvin smo pa pili seničko palinko za apetit. Po obeda pa dobro vino. Nej čūda, da smo gnauk samo začnili spejvati. In potem je prišla druga, tretja nauta. Gospaud je začno, mi pa za njim in smo se sploy dobro čitili. No, nej smo samo spejvali, pogučavali smo se to. Kak je pri nas doma v Porabji, ka se vse godi, kak je eden pa drugi prišo v Pešt ali v Vác. Kesno zadvečercoma smo se napautili sč enkrat po varaši. Gospaud Zavec nam je pokazal vse zanimivosti (črdekességet) Váca. Potejm smo se zahvalili in se poslovili (elbúcsúztunk) od gospauda kanonika, ka je on še v petoj vōri čako 16 mladi parov, ka de je pripravlo za zdavanje.

Če bi mi taksnoga duhovnika meli doma na Seniki! Dosti težav bi se nam rejšilo! smo mislili domau po pauti.

I.P.

DELATI VSEPUSEDIK TRBEJ

"Edni tau pravijo, ka na vesi latješe živé, drudji tau pravijo, ka v Varaša. Dja tau pravim, ka vsepusedik delati trbej," pravi Sejčarski Anuš. "Od sedemdesetšestoga živem tū v Varaša pa moram prajti, ka na vesi je tū nej bilau latješe kak tū. Če stoj neške delati, tistoma je vseeno, ka

nin nej mogla njati. Sama sam orala pa drva dumau vozila. Dosta sam delala duma, dapa tau baja, ka se tau ne šte v penzijo. Penzijo samo za tistim dobim, ka sam v židano fabriki delala. Zato mi je zdaj tak niska penzija. Za subolico sam se vónavčila pa šivam. Moram, ka ovak bi

takrat je težko bilau, dapa zato dōjn dobro si nazaj brodit na tiste cajte, gda sam ešče gozdar bijo. Petdeset-tretjoga sam zgotaavo gozdarsko šaulo. Najprvin sam v Rábafuzeša bijo gozdar. Po tistim so me v Andovce djali. Tū sam delo do osemdeset-tretjoga leta."

Z menov vret dosta lüstva ne vej, ka trbej enoma gozdara delati? Ta bi mi prajli na kratke?

"Djagar je vedati mogo, kak trbej štjufte brati. Kak trbej seman vōpubrati pa posejati. Vedati trbej flanco saditi pa tisto sledkar vreda meti. Vse, ka se k gauštji drži. Še divdjačina tū. V šaula dosta, dosta vse smo se navčili. Dapa zato te sam se največ navčo, gda sam že delo. Bilau tak, ka štiri-petdeset lidi sam emo, steri so v gauštja delali. Tejn sam delo dja organiziro, daj sam jim plačo vōzračuno, tak ka ranč je dojšlo. Prvin so se z gauštjami bola brigali, kak zdaj. Gde smo drejvdje vōzusekali, tam smo včasim nazaj pusadili tū. Lüstvej je gauška dala delo. Te je štja lüstvo nej moglo titi v fabriko delat. Duma vsakši krave držo pa njivo delo. Od sprtulejti do djeseni lüstvo duma delalo.

Gda so duma zgotaavili, te v djasen so v gauško šli delat. Etak v djeseni pa vzyma so si malo pejnaze parslūžili."

Tau ste prajli, ka divdjačina se je tū k vam držala. Kakšno brigo ste meli z njimi?

"Vzima smo jim djesti davali, gda je velki snejg bijo. S kukarcov pa s sanauv smo je pulagali. Skrb smo mogli meti na divdjačino, zato ka pavri so jim z drauta zantja dola klali. Če srna ta nutras-taupila, te se je morila. Sreča, ka sam skrak emo izo k gauštji pa tak sam divdjačino pa gauško leko stražo. Djagarski ram je cejlak notra v gauštja bijo. V lejpoj mesta je bijo, samo eno bajoj je emo, nej smo meli elekriko. Od petdesetpetuga cejlak do sedemdesetenuga sam v tau rama živo. Lejpo delo je tau djagarsko. Dapa samo aj tisti de za djagara, steri rad ma gauško. Zato, ka je gauška ranč takša, kak človak. Skrb trbej meti na njau. Drejvdja ranč tak ma svoj betag, kak človak, ranč tak raste, pa gda staro grata, te že samo vtjup de. Na gauško skrb moramo meti, zato ka brezi gauštja ne moramo živeti. Če nede gauške, nede žitka."

K. H.

gde žive. Delati tū pa tam trbej. Žito je vekšo bilau od mena pa sam že na žetvo odla. Name so že te na delo včili. Te nej tak bilau, kak zdaj. Vsakši mogo delati v držini.

Tri dateta sam mejla pa ranč tak sam na njivi bila, kak drūgi. Duma sam mogla verativati, zato ka te še nej bijo otroški vrtec pa mlajše sam

tak prišla, kak tisti pes, steruma elekriko dolazakapčijo pa ne dobi več djesti."

"Tau je tak," pravi Pjšta Filip, življenski partner. "Človak vejlo življenje samo dela. Istinu, ka tisto, ka dela, leko dela z vaseldjom tū. Dapa te si človak takšo slūžbo mora vōodabrati, ka rad ma. Mena se je pusrečilo. Istinu, ka dos-

ŠOLSKI DAN V NARAVI

Že vrsto let potekajo tradicionalna in prijateljska srečanja med učenci, njihovimi učitelji, mentorji in starši, predstavniki šolskih oblasti, političnih vodstev ter organizacij Rdečega križa treh šol iz treh sosednjih dežel: Sv. Jurija (Rogaševci) v Sloveniji, Neuhausa (Tauka) v Avstriji ter Monoštra (Szentgotthárd) na Madžarskem. Zadnje tako snidenje je potekalo v petek, 4. junija, v ogranizaciji šole Arany János iz Monoštra. Po jutranjem pozdravu in malici na šoli se je kolona udeležencev srečanja odpeljala na prizorišče - do 12 kilometrov oddaljenega jezera Hársas. Avstrijci in Slovenci so se peljali z avtobusi, gostitelji pa kar s kolesi.

V lepem pomladnem sončnem dnevu so se ob bregu jezera ter na jasad bližnjih gozdičkov zvrstila številna športna in zabavna tekmovanja učencev, učitelji pa so se pomerili v pripravi hrane. Deklice in dečki, raz-

deljeni po starostnih skupinah, so opravili maraton - tek na 3.000 metrov - ob obrežju jezera, kjer so premočno najboljša mesta osvajali mladi šolarji iz Slovenije. Avstrijski in madžarski šolarji pa so več znanja in spretnosti pokazali pri zabav-

nih igrah: metanju polen in kopja v tarčo, zabijanju žebeljev ter pri žaganju drv.

Skupine učiteljev - kuharjev so medtem pripravile

značilne jedi posameznih dežel: gostitelji so pripravili zelo začinjen in pikanten bograč golaž, Avstrijci so skuhal štajersko juho z govedino in hrenom, Slovenci pa so se izkazali z bujto repo, prekmursko gibanico in domačim vinom. Vse to so gostje

o predlanskem podobnem srečanju v Rogaševcih, o lanskem v Neuhausu ter o prihodnjem, leta 1994, spet v Sloveniji, v Rogaševcih. Podan je bil predlog, da bi tedaj bile predstavljene ekipe prve pomoči Rdečega križa treh sosednjih držav, pa tudi ekipe mladih članov Rdečega križa z osnovnih šol, ki pripravljajo vsakoletna srečanja. Starejši so se pogovarjali o sodelovanju v prihodnje, šolarji pa so ob spremljavi kitarista prepevali v jezikih treh sosednjih narodov, nekateri so se v popoldanski vročini še okopali v jezeru ter se igrali na bližnjih gozdnih jasad.

Ob zaključku srečanja so posebne kuhalnice za nagrado prejeli uspešni kuharji, kolajne pa najboljši trije posamezniki - šolarji iz vsake tekmovalne discipline. Za skupno zmago je pokal prejela ekipa šolarjev iz Sv. Jurija (Rogaševci) v Sloveniji, kjer bo srečanje prihodnje leto.

Vmes je tekkel tudi razgovor

Filip Matko

... DO MADŽARSKE

MONOŠTRSKÉ NOVICE

Pred kratkim je izšla 1. številka novega monoštrskega mesečnika z naslovom Monoštrske novice. Če se malo ozremo po zgodovini monoštrskega tiska, bomo našli podatke, da je mestece ob Rabi imelo tiskarno in časopis že na začetku tega stoletja.

Pred drugo svetovno vojno sta delovali celo dve tiskarni in sta izdajali časopis Szentgotthárd. Pred nekaj leti je začel takratni občinski svet spet izdajati mesečnik z enakim naslovom. Ta časopis je doživel le nekaj števil. Kmalu po tem je začelo Društvo intelektualcev izdajati mesečnik z naslovom Krona, s katerim se tudi nismo dolgo srečevali na prodajnih mestih.

Po daljšem premoru so Monoštrčani lahko prelistavali Monoštrske novice. Nov časopis izdaja posebni sklad, s podporo monoštrskih obrtnikov. Kot smo v uvodniku odgovornega urednika prebrali, se časopis želi ukvarjati predvsem z lokalnimi zadevami, perečimi problemi Monoštrčanov, ne želi se ukvarjati s strankarskimi borbami in zapletmi. Časopis izdajajo v nakladi 1000 izvodov.

PREDSEDNIKI IN TAJNIKI OBČINSKIH ZKO-jev V PORABJU

Letošnje srečanje predsednikov in tajnikov kulturnih organizacij iz Slovenije in zamejstva je potekalo v Murski Soboti. Udeleženci so 12. junija obiskali tudi Porabje, med drugim Slovensko Zvezo in lončarja na Verici.

ŠTAJERSKO

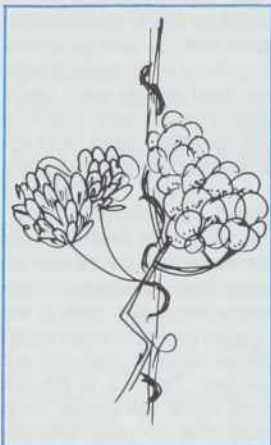

SLOVENIJA (2)

"Pojmo na Štajersko" - pravi pesem, pa pravimo mi. Če se iz Murske Sobotne pravi Maribori pelamo, té iz Prekmurja na Štajersko pridemo. Prekmurje pa Štajersko sta eške na takozvani Panonski nižini, na šteri leži cejla Vogrska tó. Tau ime je pa dobilo zato, ka je tii - gde mi tó živimo - davnik, davnik maurdje bilau - Panonsko maurdje. Z viski bargaj je voda vsigder več šaudra pa pejska dojprinesla. Tak, ka vsikder več zemle bilau, maurdje pa je vöposenilo. Na taujoj zemli rasté zdaj pšenica, kukarca, krumplinge, grauzdje pa meu (hmelj). Tau zadnje kauli CELJA. Če se z autom ali pa z busom pelamo, té vidimo njive z dugimi kóli, na štere nika gorleti. Kak pri nas gra, samo ka 3-4 mejtarov visko. Tau je meu (hmelj), s šteroga pivo redijo v fabriki (pivovarni). Na Štajerskom je pivovarna v Laškem. Tú déljajo Laško pivo. V Maribori delajo pivo Zlatorog, Union pa v Ljubljani. Na Štajerskom nej so samo pivovarne, vinske kleti so tó. Dosta grauzdja geste v Slovenski gorica, s šteroga so štajerska vina traminec, ljutomerčan pa šipon. V Slovenski gorica geste ena ves JERUZALEM. Tau ime so gé prej Taljange dali, gda so tú taprejk šli, ka so steli v Jeruzalem priti, ka bi sveti grob goroslobodili. Te pa so se tú stavili, so kauštali vino pa so pravli: "si bon, si bon". Prej "kak je dobro, kak je dobro". Slovenci pa so tak čüli, ka šipon, pa eške gnes na den je tau ime napisano na glaž. Taljanom se je tau vino pa ta

krajina tak fejst vidla, ka so pravli, ka uni nedo šli tadale, tu bau njim "Jeruzalem". Tak je ta ves dobila tau ime.

Na Štajerskom pravijo za meu, ka je "zeleni zlat", ka njim dosta penez

prinesé. Drugo tákšo, ka dosta odajo - nej samo doma liki po cejloj svejti - je rádenska voda. Starejši lidgé v naši vesnicaj so eške venak sami tó ojdli v Petanjce po petánjsko vodau. No, té mali varaš RADENCI je paulek vesi Petanjci. Radenska voda je ranč taša, kak petanjska. Zdrava ge za piti, pa kaupajo se v njej tó. Lücki, turisti tó, nej samo

domanji. Če pa lücki na fašenek pridejo na Štajersko, te do kauli PTUJA leko videli "kurentovanje". Kurent je pri nji takši, kak pri nas fašenek. Samo eške vekši pa bole pofarbaní lafli ma na obrazi. Pa fejst rogače s svojimi zvonci. S tem ške zimo tazocmariti.

MARIBOR je drugi najvejši varaš v Sloveniji. Tú je dosta fabrik tú. V fabriki TAM redijo avtobuse pa tovornjake, v fabriki Zlatorog žajfo pa drugo vse za kozmetiko. V KRŠKEM pa je atomska elektrarna, kak pri nas v Pakši. Na Ptujskem polji je najvejša fabrika aluminija. Ptuj je najbolj staro mesto v Sloveniji, kauli 1900 lejt ma.

V Maribori je druga slovenska univerza, gde je pedagoška akademija tó. Tau naši škoniceke dobro poznajo, ka vsikšo leto tá odijo se včít. Tak, ka Maribor pa Štajersko dobro poznajo. Če de stoj sto tá titi, samo naj nji pita, ka vse je vrejdo tam pogledniti.

Marija Kozar

NAŠE PESMI (51)

ENO TAKŠO BI RAD

Eno tákšo bi rad, kak jo ima moj brat,
sik, sik, sik, sau,
'ma tákše nogé, kak v Béči sojé,
sik, sik, sik, sau.
/: Zavolo džinga bunga,
džinga bunga,
džingarasa sau,
džingarasa sau,
pa(j) za tau :/

Eno tákšo bi rad, kak jo ima moj brat,
sik, sik, sik, sau,
'ma tákšo glavau, kak mlinsko kolau,
sik, sik, sik, sau.
/: Zavolo džinga bunga...

Eno tákšo bi rad, kak jo ima moj brat,
sik, sik, sik, sau.
'ma tákše zobé, kak koza rogé,
sik, sik, sik, sau.
/: Zavolo džinga bunga...

(Gorenji Sinik)
-mkm-

Skur dveje lejta delam že par novinej "Porabje". Te, gda sam tau začno, te sam si nej mislo, ka tau ranč nej tak léko, kak si človak tau najprvin misli. Dja sam že tú samo po tistim prišo gora, ka tau nej tak.

Če od koga pisati škem, te tistoga najprvin gora moram poiskati. Tú se začnajo probleme. Največkrat po vesi moram odti. Pa kak tau šagau ma biti, gvušno ka ranč par tisto izi, kama moram titi, lagvi pes dje. Za tej živali volo sam že dosta švico. Drujdji tjeđan, kak sam delati začno, je na Verici edan mali pes že v me skočo. Tak mali bijo, ka se je kumar vido. Vcuaj parleto k mena pa kak se za klüko segno, v kapoutin rukav se je nutra vdjo. Tak je viso, kak edan mali lancak. Ka aj zdaj delam, sam si brodo? Velko srečo sam emo, zato ka pes zavulé doudja vüje emo. Lupau sam ga za vüje prijio - kak zavca - pa sam ga prejk grajtja lučo kak d... Vöparlati vertinja pa name pita, ka tak cvililo. Pes mačtja naganja pa tisti cvilijo, pravín dja. Na, vej ma dja pokažam, pravi vertinja. Vzeli so edno šibo pa so ga dobro naratjivali. Drujdjima sam tú skur tak prišo. Demo proti rama z babov. Gnauk samo tak poznam (čütim), kak če bi v edan skopac staupo. Nej trbelo mena tú nej več. Tašuga sam skočo, ka sam eške babo goraubarno. Velka trava bila pa baba se je na glavau nutra kubáčnila. Gda sam go vöpotegno iz trave, etak pravijo babica. Če me eške gnauk goraubarné, dja ga bujam.

V Slovenski vesi se zgaidilo tau, ka zdaj tapuvejm. Od rama

ZDAJ ŽE VEJN

nutrastaupo, včasín so pejnaze naprej vzeli pa so pitali, ka tjelko plačajo. Ka je zdaj tau, si brodim. Za nauroga ma gledajo ali ka vrag. Vi beréte vtjup pejnaze za elektriko, nej? Na če bi dja tau vedo, si mislim, v cejloj Slovenskoj vesi bi vtjup leko paubro pejnaze brezi tistoga, ka bi ma stoj pito, ka sto sam.

Težko je lüdam volo spuniti, tau sam dja že tú vpamat zeo. Če človak s tejn napravi reportažo, te se drugoma ne vidi. Če z drudjim napravim reportažo, te se tauma ne vidi. Furt sam dja kriv. Pa dja drugo ne delam, samo dolaspišam tisto, ka tapujejo. Nej menja-nej več. Če stoj kaj lagvo puvej pa dja tau dolá spíšem, te sam dja tú ranč tak kriv, kak tisti, steri mi je tapravo. Do tejamau je eške nikoma nej prišlo na pamat, ka je tau moja slöjžba. Ranč je tak te tú, če človak pravico dolaspiše. Te sam tú dja kriv. Tak sam, kak tisti zavac, steroga lasica pa medved naratjivata zato, ka nejma cigaretlin. Drujdjima, gda ga znauva prosita cigaretlin, pa zavac je punuje, te pa zato ga spluskata, ka nejma aubo.

Ranč tak sam bijo dja tú. Gda so že drugo nej vedli vönajdti, te so tau prajli, ka zato nejmam istino, ka se ne vejn pokloniti (pozdraviti). Od tistogamau se naprej poklanjam vsikšoma, ka pa, če mi istino dajo.

Karel Holec

DVAKRAT 3:0

"Kje si, ti zmagoslavna, čudovita ekipa pogumnih moških iz Slovenske vesi, kje ste zlati stari časi, ko smo Porabci "nabirali" pokale kot Gornjeseničani (ne)užitne gobe?"

Spet je minilo leto in ekipi iz porabskih dolin sta se napotili v Slovenijo, na Vrhniko, v rojstni kraj največjega slovenskega pisatelja in dramatika.

Na prijazno vabilo Športne zveze Slovenije smo zbrali na "največji" šoli v Porabju (v Števanovcih) in na 2. osnovni šoli v Monoštru nekaj deklet in fantov, ki nimajo dobrega glasu (ker so dobropojoči morali vsi na narodnostni festival v Köszeg). Tako so se zbrali poslednji mohikanci: 12 deklet in mladinski županijski drugoligaši iz Števanovec. Trener in "menedžer" ekipe nista upala priti na 18. srečanje slovenskih sportnikov iz obmejnih dežel, a kljub vsem težavam z začasnim (v avtobusu izbranim) trenerjem, smo

dobili samo tri gole. Igrali pa smo velikodušno (v 20. minuti s strelom s 5 metrov razgnali oblake, v drugem polčasu nismo izkoristili enajstmetrovke, nato je isti igralec zadel prečko, ki se je stresla do korenin). Če bi v nogometu bila prisotna in uveljavljena beseda "če" - bi bil izid tekme 3:3 - to je neodloženo.

Moram priznati, da 0:3 niti ni tako slab rezultat, do naslednjega leta bo dozorelo delo (avtotrening na avtobusu).

Težko je bilo našim dekletom "med dvema ognjema". Dokler so se naučile in osvojile pravila in stil prej omenjene igre, so se že lahko pakirale in šle tuširat.

Kar pa je bilo najbolj žalostno, igre so potekale res v mednarodnem komunikacijskem ozračju, vsaka ekipa je govorila po svoje, naša seveda madžarsko.

Domačini so storili vse, da bi se mi lepo imeli. To jim je uspelo tako v času

tekem, kot v dopolnilnem programu. Žal, nam je za obisk Cankarjeve rojstne hiše zmanjkalo časa. Namesto te programske točke smo si lahko ogledali izredno zanimivo in bogato zbirko Tehniškega muzeja, kjer so se naši otroci lahko sprehajali med gospodarskimi stroji, gozdnimi živalmi, mlini, statvami, avtomobili itd.

Sem mnenja, da se nam je najbolj sveže vtisnil v spomin ravno ta muzej.

Človek hitro pozabi na poraze. Tudi mi govorimo že o 19. srečanju in se pripravljamo. 2 novi žogi že imamo, da ne bi postali spet ubogi zajci "med dvema ognjema".

L. Domjan

OTROŠKI DAN

30. maja na "risausko nedeljo" smo imeli program v kulturnem domu. Nastopili so malčki iz otroškega vrtca in iz prvega razreda. S tem nastopom smo praznovali dan otrok. S programom smo želeli pokazati, kaj smo se naučili v enem letu. Vabila so nam naredili na Zvezi Slovencev, hvala njim. Tudi staršem, učiteljem in županom smo poslali vabila.

Ob pol enajstih je bila dvorana že napolnjena. Števanovski ljudje so se lepo zbrali. Program so začeli najmlajši iz otroškega vrtca s slovenskimi pesmimi. Potem so recitali madžarske pesmi Sándorja Weöresa. To leto praznujemo obletnico rojstva tega pesnika.

Mali lutkarji so zaigrali tri kratke pravljice. Pes in človek, Lisica in mačka, Regarija. Ta igra je kot en zabji koncert.

Menim, da so se gostje dobro počutili, naše napake so nam "oprostili". Tudi otroci so bili veseli, najbolj so se veselili čokolad. Program je posnela tudi televizija iz Sombotela.

Rada bi se zahvalila vsem tistim, ki so prišli na program. Dobro bi bilo, če bi večkrat lahko organizirali nekaj podobnega. Lepo se zahvalim županu iz Andovec, da je prišel in pogledal, kaj smo se naučili.

Žalostna pa sem, ker niti števanovski župan in niti notarka nista prišla, kljub temu da sta bila osebno povabljena.

Agica-Holecz-Sömenek
vzgojiteljica

KRIŽANKA

MARKO SKAČE

Ta lepa slovenska pesem je napunila 7. junija doljenjseniški vrtec. Gnesden je šega, da se učenci poslovijo od šaule, gda so go dokončali, v vrtci že tu moda. Tisti mali, šteri do v jesen že v šaulo šli, so se poslovili od vrtaca, od padašov, od vzgojiteljic, od varuške. Znovič sam se veselila, da so doljenjseniški mlajši nemški, vogrski pa slovenski meli svoj lepi kulturni program. Vzgojiteljica Ibolya Neubauer je lepe igrice navčila mlajšom v slovenskom geziki. Najnaslednje so pa spejali pa plesali lepo slovensko pesem Marko skače, Marko skače po zelenoj travi.

Po leptom programi - šteri je vsakšoma srce segrejo - so pa naprej prišle lepe rauže. Vzgojiteljice pa varuška so več nej mogle držati, telko so dobile.

Če so si zaslužila te rauže ali nej, tau je nej pitanje. Ge sama sam si tak mislila, ka bi njim eške gnauk telko rauž rada dala za lejpi program.

Smejmo se vüpati, da do kleta deca še bole znali slovensko pa nemško.

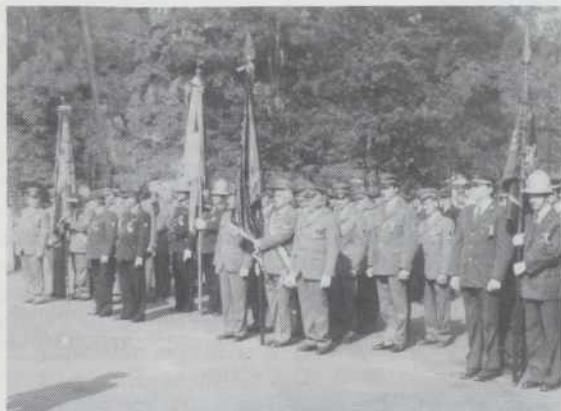
Malim, šteri so zdaj za seov njali vrtac, se pripravljajo v šaulo, želejm dobro včenje pa je prosim, aj ne pozabijo, ka so se včili v vrtci. Oni so zdaj eške bumblaki, vüpajmo se, ka tačas, ka šaulo dokončajo, postanajo sploj, sploj lejpe rauže.

I. Barber

EŠKE GNAUK O GASILSKOM SVETKI

Gorenjoseniško posvečano gasilsko zastavo je pozdravo župan Martin Ropoš. V edni vesi etakša prilika naredke geste, zatok je pa ves vkup stanila pa so se potrudili za te lejpi svetek. Največ so delali gasilci, za tau, aj bi svečanje zastave lepau bilau.

Gorenjoseniški gasilci so leko ponosni na lejpo gasilsko zastavo, štero s poštenjav nosijo med drugimi gasilci, šteri so tu s svojimi zastavami prišli. Potejn gorenjoseniški gasilci več tu nedo brez zastava.

Zastavo nesti je velka čest. Zastava ali prapor je spomin, zastava je vkup drži pa je spominja na njigvo lejpo, velko dužnost.

IMENITNI GODOVI

LADISLAV

Madžarsko ime László izvira iz slovanskega Ladislav. To obliko je dobilo preko različic Ladislól, Ládszlól in László. Morfema originalnega imena pomenita oblast in čast. Madžarske ljubkovalnice so Lackó, Lacika, Lacó.

Ime se je na Madžarskem pogosteje pojavljalo po vladanju svetega Ladislava, ki je postal najbolj priljubljeni svetnik izmed Arpadincev. Domnevamo, da je slovansko ime dobil od matere Reicheze, ki je bila poljskega rodu.

Z njegovim imenom so povezane razne pripovedke in legende iz tistih časov. Kot je znano, njegovo truplo počiva v stolnici v Nagyváradu.

Po ljudskem izročilu je tudi ime občine "Nagykerék" povezano z legendo o svetem Ladislavu. Legenda pravi, da ko so truplo peljali proti Váradu in so se za nočni počitek ustavili na bregu pri cerkvi, so kolesa "sama od sebe" krenila proti Váradu. (Kerék pomeni kolo).

Ladislavi ali Lászlóji pa niso znani le iz zgodovine, med njimi je bilo tudi veliko umetnikov, kot npr. László Kelemen, direktor prvega madžarskega gledališča ali slikar Paál ter pisatelj László Németh.

V zadnjih 25. letih je dobilo na Madžarskem to ime 6886 fantkov. Da je ime bilo priljubljeno tudi v Porabju, dokazuje pregovor: "Lacko, Packo, ta po brejgi tackol!"

Vsem Ladislavom, Lászlójem, Lackójem, malim in velikim čestitamo za god!

Erika Glanz

CREDITANSTALT - NOVA BANKA, d.d.

Smo mešana, avstrijsko - slovenska banka s sedežem v Ljubljani. Naša Poslovna enota v Murski Soboti ima sedež na Lendavski 11. Za stranke posluujemo vsak dan od 8.00 - 16.00 ure in ob sobotah od 8.00 - 11.00 ure.

Devizno varčevanje

Creditanstalt-Nova banka d.d. vam nudi devizno hranilno knjižico, s katero so vam devize vedno pri roki, pa še obrestovane so.

Odločite se lahko za devizno hranilno knjižico, s katero lahko razpolagate v vseh enotah Creditanstalt-Nove banke v Sloveniji ali pa za mednarodno, iz katere sredstva v ATS ali DEM dvigate tudi v enotah Creditanstalta v Avstriji.

Creditanstalt-Nova banka vam devizna sredstva na hranilnih knjižicah obrestuje po ugodni obrestni meri in pripiše obresti na knjižico konec leta, in sicer v tuji valuti.

Odločite pa se lahko tudi za vezavo deviz od 31 dni dalje, in sicer pod zelo ugodnimi pogoji.

Menjalniško poslovanje

Prav posebej pa bi vas želeli opozoriti na naše menjalniške tečaje. Vaše devize vam odkupimo po najugodnejših menjalniških tečajih. Veljavne dnevne tečaje objavljamo ob pr. 8.15 uri na Murskem valu (radio M. Sobota, UKV 94,6 Mhz).

Devize lahko menjate tudi v naših pooblaščenih menjalnicah v Lendavi, Mohorjeva 4 in Črenšovcih.

Vljudno vas vabimo, da se oglašite v naših enotah, kjer so vam naši uslužbenci na razpolago z nasveti s področja denarnišva in financ.

NIKA ZA SMEJ

KLAPAČ PA PRST...

Naš mali Emil prejko po dvaura leti not v kiurjo pa tak kavili, ka vse vkup leti. Mati ga pa pita: "Ka se ti je pa zgodilo, ka tak kaviliš?"

Mali Emil pa zdaj etak pravi: "Oča je s klapačom nikše cveke not v stanau mlato pa si je s klapačom tak na prst vdaro, ka je krv samo tak šprickala."

Mati pa zdaj etak pravi: "Ti somar, pa za toga volo etak trbej tebi kaviliti? Vej si se pa nej ti vdaro."

Mali Emil pa pravi: "Mati, vej je pa ranč tau navola. Ge sam se najoprvin strašno reketo, te pa mi je oča volau vzeo."

NEDUŽNOST

Eden den naš Robert z veseljom pride domau pa etak pravi materi: "Mati, nede dugo, ka se oženim. Takšo deko sam si najšo, ka v tau krajini takše nega."

Mati pa zdaj pitajo: "Kakše je pa te ta dekla, ka je tak hirašnja?" Zdaj pa Robert s sveklimi očami etak pravi materi: "Mati, ta dekla je ešče nedužna. Tau je gnesden čüda."

Mati pa zdaj etak pravijo: "Si nauri? Takšo deko za ženo vzeti? Če je eške nedužna, je do tejamau nikoma nej potrebna bila. Ranč ti boš té somar, ka takšo vzeoš, štera je nikoma nej trbejla."

I. Barber

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77; tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija